

ЯСТРЕБОВА АДЕЛАЇДА СЕВЕР'ЯНІВНА

Ястребова Аделаїда Север'янівна (близько 1862, Санкт-Петербург — 26.11.1913, Харків) — бібліотекарка, завідувачка філіальних відділів Харківської громадської бібліотеки.

Народилася у дворянській родині. У 1881 році була вільною слухачкою Імператорського Казанського університету. У той час захопилася революційними ідеями та вступила до організації «Народна воля». У другій половині 1880-х Аделаїда Ястребова входила до складу групи народовольців, які друкували в Москві підпільну газету «Самоуправление». Була заарештована за доносом. Справу гуртка самоуправлінців закрито Найвищим велінням від 27 грудня 1889 року, Аделаїду Ястребову було засуджено до двох років тюремного ув'язнення.

У 1890 році Ястребова вийшла на волю. Мешкала у місті Кременчук Полтавської губернії, де перебувала під наглядом правоохоронних органів. У той час спілкувалася з письменником Володимиром Короленком, відвідувала його в Полтаві.

У 1890-х роках переїхала до Харкова. Працювала у другій народній бібліотеці-читальні Харківського товариства поширення в народі грамотності (ХТГ) на Панасівці.

У 1901 році Аделаїда Ястребова стала завідувачкою бібліотеки та кабінету для читання першого філіального відділу Харківської громадської бібліотеки (ХГБ) на Петінці. Її помічницею стала А. І. Сицянка. Філіальний відділ під керівництвом Ястребової був популярним серед робітників та членів їх родин. Оскільки серед читачів було багато дітей, для них виділили окрему кімнату. 1904 року Аделаїда Ястребова поступилася посадою на користь П. І. Чернишової, а 1 червня 1905 року очолила роботу бібліотеки та кабінету для читання щойно відкритого другого філіального відділу. До її обов'язків входило керування читанням користувачів бібліотеки, рекомендування літератури, особливу увагу приділяла читачам з простого народу та дітям. Залишалася завідувачкою відділу до його закриття царською владою 26 лютого 1908 року. Надалі працювала у «третьому розряді» ХГБ, в якому обслуговувалися найбідніші верстви населення.

В останні роки життя через реакційну політику держави та погіршення стану здоров'я перебувала в депресії. 26 листопада 1913 року Ястребова

кинулася під трамвай та померла від численних травм. Наступного дня в харківській газеті «Утро» було опубліковано некролог, написаний журналістом В'ячеславом Фаусеком.

На відспівуванні Ястребової були присутні члени правління ХГБ, приват-доценти Валерій Талієв і Володимир Сливицький, журналіст В'ячеслав Фаусек та ін. Після поминальної служби з промовою виступив Володимир Сливицький, голова другої народної бібліотеки-читальні ХТГ. Поховали Аделаїду Ястребову на міському цвинтарі. На могилу було покладено вінок від родини члена правління ХГБ, професора Красуського.

В'ячеслав Фаусек зазначав, що хоча Ястребова в останні роки життя постійно хворіла, це не заважало їй залишатися «чудовим, невтомним працівником». Підкреслюючи її гарні знання бібліотечної справи та народної літератури, журналіст називав Ястребову «цінною культурною силою» в бібліотечній сфері. І хоча, на думку Фаусека, Аделаїда була доброю, безкорисливою, непомітною, «сіренькою» особистістю, яка жила в тіні, її внесок у розвиток харківського суспільства був надзвичайно цінним.

Також гарний відгук про Аделаїду Ястребову залишила її колишня співробітниця Валерія Гасельбрінк-Габель: «Маленька, худенька, стрижена, скромно одягнена, з живими очима, вона зуміла створити теплу привабливу обстановку для читача і водночас так впливати на своїх помічниць — безплатних співробітниць, що вони були однією сім'єю, яка мала довіру читачів».

Володимир Сливицький, під чиїм керівництвом Ястребова працювала у другій бібліотеці-читальні ХТГ, підкреслював її «корисну та невтомну працю».

Джерела

1. Вороніна М. С. Кризис-менеджерки в РСДРП(б) / М. С. Вороніна // Збірник наукових праць [Харківського національного педагогічного університету ім. Г. С. Сковороди]. Сер. : Історія та географія. Харків, 2020. Вип. 57. С. 89–95.
2. Коломієць Т. В. Харківське товариство поширення у народі грамотності (1869—1920 рр.). Харків, 1998. 192 с.
3. Покровській Є. В. Г. Короленко подъ надзоромъ полиціи (1876—1903 гг.). Къ сорокалѣтію литературной дѣятельности / Є. Покровській // Былое. 1918. Кн. 13. С. 3–37.

4. Фаусек В. А. Памяти А. С. Ястребовой // Утро. 1913. 27 нояб. С. 5.
5. Похороны А. С. Ястребовой // Утро. 1913. 30 нояб. С. 6.
6. Преподаватели, учившиеся и служившие в Императорском Казанском университете : материалы для истории ун-та / собрал А. И. Михайловский (К столетней годовщине Казанского университета). Ч. 1. Вып. 2: 1865–1884 гг. Казань, 1904. 427–1092 с.
7. Самоубійство у Подольського моста // Южный край. 1913. 27 нояб. С. 5–6.
8. ХДНБ ім. В. Г. Короленка. Особові фонди. Ф. Од. зб. Р-52.

Мамон Вячеслав Євгенович

Статтю створено 14.06. 2024